УДК 378.011.3-051]6004

Ходоровська Ірина Миколаївна,
Інститут мистецтв
Київського університету імені Бориса Грінченка,
б-р І. Шамо, 18/2, м. Київ, 02152

ORCID id 0000-0003-4944-1133

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті розкривається одна з актуальних проблем сучасної музично-педагогічної освіти, а саме: використання мультимедійних технологій у музично-теоретичній підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва. Автор статті висвітлює найбільш поширені мультимедійні продукти, що застосовуються у сучасній практиці викладання музично-теоретичних дисциплін.
Ключові слова: *музично-теоретична підготовка, мультимедійні технології, учитель музичного мистецтва.*

Ходоровская И.Н.
Мультимедийные технологии в музыкально-теоретической подготовке будущих учителей музыкального искусства
В статье раскрывается одна из актуальных проблем современного музыкально-педагогического образования, а именно: использование мультимедийных технологий в музыкально-теоретической подготовке будущего учителя музыкального искусства. Автор статьи освещает наиболее распространенные мультимедийные продукты, применяемые в современной практике преподавания музыкально-теоретических дисциплин.
Ключевые слова: *музыкально-теоретическая подготовка, мультимедийные технологии, учитель музыкального искусства.*

Khodorovska I.M.
Multimedia technology in musical and theoretical training of future music teachers
The article presents one of the most current problems of modern music and theoretical education concerning the use of multimedia music and theoretical training of future music teachers. The author actualizes an issue of updating music and pedagogic education through the introduction of a system of advanced computer technology, including the use of modern multimedia facilities in the educational process along with the traditional technologies. In the author's opinion, it will not only increase motivation, enhance cognitive and creative activities, realize the maximum potential future professionals, but will provide an opportunity to integrate a large amount of knowledge into almost single system. The author supposes an objective demand for the active introduction of multimedia technology in the educational process of art education for the transition to a new level of music and theoretical training of the future music teachers. The article presents the term "multimedia" and defines the concept of "multimedia technology", which is the amount of technologies that allow the computer to enter, process, store, transmit and display data such as text, graphics, animation, images, video, sound, speech, etc. The article states that the use of multimedia technologies in this field has its limits, according to the nature of music education. However, the use of multimedia technologies during the music and theoretical cycle caused by a wide range of the following tasks: increasing information saturation of the lesson, visibility, savings organizational efforts of the teacher, optimization control skills of the student, taking into account the individual characteristics of students, improvement of learning and memorizing, etc.
The author emphasizes that the multimedia product as one of the most modern ways of presenting information in music and theoretical subjects, which can be represented as presentations, video-anthologies,

encyclopedic textbooks, reference books, electronic books and manuals, the simulator for practicing various skills tests, quizzes and highlights the most common applications used in modern practice of teaching music and theoretical subjects.
Key words: *music and theoretical training, multimedia technology, music teacher.*

© Ходоровська І.М., 2017

Вступ. Стрімкий процес інформатизації, що став невід'ємною рисою сучасного світового освітнього простору, актуалізує питання оновлення та удосконалення вищої педагогічної освіти, зокрема музичної, шляхом впровадження в її систему новітніх комп'ютерних технологій. Використання у навчальному процесі сучасних мультимедійних засобів поряд із традиційними дає змогу не лише підвищити мотивацію, активізувати пізнавальну та творчу діяльність, максимально реалізувати потенційні можливості майбутніх фахівців, але й допомагає інтегрувати великий обсяг знань в єдину практично спрямовану систему, що є непереоціненним у викладанні дисциплін музично-теоретичного циклу. Це доводить об'єктивну потребу в активному впровадженні засобів мультимедійних технологій в освітній процес мистецьких навчальних закладів задля переходу на новий якісний рівень музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Огляд літератури, концептуальних рамок, гіпотез тощо. В останні роки у вітчизняній педагогіці з'явилися дослідження, пов'язані із залученням комп'ютерних технологій до музично-педагогічної освіти. Різні аспекти даної проблеми висвітлюються працях А. Бондаренко, О. Бордюка, Ю. Дворник, Л. Зарі, В. Луценко, О. Приселкова, О. Рибнікова. Переважно вони стосуються проблем формування пізнавальної самостійності вчителів, готовності до використання комп'ютерних засобів, визначення методичних засад використання ІКТ у підготовці музикантів тощо. І. Горбунова, М. Дядченко, І. Красильников, О. Красноскулов, Н. Новікова, С. Полозов, Г. Тараєва, А. Харуто, О. Чайковська наголошують на необхідності введення нових ІКТ в процес вивчення музичних дисциплін, вважаючи, що це дасть змогу оптимізувати навчальний процес, зробить його високохудожнім і високотехнологічним. Проте зазначені автори незначною мірою окреслюють проблему використання мультимедійних технологій на заняттях музично-теоретичного циклу, що вимагає подальшого її розгляду.

Методологія дослідження ґрунтується на загальнотеоретичних та методологічних положеннях психології та педагогіки щодо запровадження мультимедійних технологій у музично-теоретичній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва.

Мета статті — розглянути та проаналізувати можливості застосування мультимедійних технологій у музично-теоретичній підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Результати дослідження та обговорення. Сьогодні одним з перспективних напрямків розвитку сучасного навчального процесу в галузі мистецької педагогіки вважаються мультимедіатехнології, оскільки їх застосування відкриває нові можливості у забезпеченні педагогічної комунікації, під час якої чиниться ефективний вплив на всі види сприйняття (зорового, слухового, чуттєвого) та активізація всіх видів пам'яті (зорової, слухової, образної, асоціативної тощо).

Термін «мультимедіа» вперше з'явився у 60-х роках XX ст. Його виникнення пов'язують з Б. Гольдштейном, який проводив експерименти з синтезу музики й різноманітних візуальних засобів вираження (світлових ефектів, дзеркальних куль, слайдів, екранів з рухомими кінокадрами і т.д.) та при публічній демонстрації називав свої винаходи новим словом *multimedia*.

В електронних наукових журналах під терміном «мультимедіа» розуміють використання відео- та аудіофайлів поряд з традиційним електронно-друкованим текстом. Отже, мультимедіа (multimedia) — це сучасна комп'ютерна інформаційна технологія, що дає змогу об'єднати в комп'ютерній системі різні медіа — текст, звук, відеозображення, графічне зображення та анімацію (мультиплікацію). Приміром, один об'єкт-контейнер може містити текстову, графічну і відеоінформацію, а також можливість інтерактивно з нею взаємодіяти [2].

Під мультимедіа-технологією прийнято розуміти сукупність технологій, що дають змогу комп'ютеру вводити, обробляти, зберігати, передавати і відображати такі дані, як текст, графіка, анімація, зображення, відео, звук, мова тощо. Тобто в змістовому аспекті мультимедійні технології являють собою технології, що формують та подають інформацію на екран комп'ютера [2].

Сьогоднішня традиційна система музичного навчання переживає період активного оновлення, пов'язаного із залученням інноваційних технологій. Якщо порівнювати мультимедійні технології з традиційними навчальними, то серед переваг перших можна виділити здатність поєднувати логічний та образний способи засвоєння інформації, можливість інтерактивно спілкуватися в інформаційно-освітньому просторі, багатоканальний вплив на сприйняття людини. Разом з тим варто

зазначити, що певні методи і форми традиційної музичної освіти не мають альтернативи. Як свідчить практика, оптимальних результатів можна досягти, дотримуючись принципу поєднання традиційних методик музичного навчання й інноваційних мультимедійних технологій.

Виходячи зі специфіки музичної освіти, зазначимо, що застосування мультимедійних технологій у цій сфері має свої межі. Утім, використання мультимедійних технологій на заняттях музично-теоретичного циклу зумовлене широким спектром вирішення наступних завдань: збільшення інформаційної насиченості заняття, наочності, заощадження організаційних зусиль викладача, оптимізація контролю знань і навичок студента, врахування його індивідуальних особливостей, підвищення рівня засвоєння та запам'ятовування тощо [5].

Мультимедійний продукт як один з найсучасніших способів подачі інформації на заняттях з музично-теоретичних дисциплін може бути представлений у вигляді презентації, відеохрестоматій, енциклопедичних посібників, довідників, електронних підручників і навчальних посібників, тренажера для відпрацювання різних навичок, тестування, вікторини тощо.

Кожен з вищезазначених мультимедійних продуктів може використовуватись викладачем на різних етапах навчання. Зокрема, енциклопедичні посібники, довідники можна використовувати як на заняттях з музично-теоретичних дисциплін, так і для самостійного опрацювання матеріалу студентом. Вони дають змогу слухати музику в якісному звучанні разом з переглядом відеозапису, а також надають доступ до великого блоку інформації, пов'язаної з музичним мистецтвом (живопис, література, архітектура). Більшість електронних підручників детально висвітлюють життєвий і творчий шлях різних композиторів, що розширює можливості викладання історії музики. Програми-тренажери допомагають студентові засвоїти певну навичку та закріпити її, що є перспективним для використання їх на заняттях з сольфеджіо. Приміром, програма-тренажер слуху EarMaster.School призначена для тренування та розвитку музичного слуху [3].

Особливої уваги заслуговує застосування комп'ютерних технологій в тестуванні, що допомагає звільнити педагога від складання різного роду карток та рутинної перевірки письмових робіт. С.П. Полозов пропонує таку класифікацію тестових програм:

— бліц-опитування (традиційне швидке опитування за принципом «коротке питання — коротка відповідь» з метою визначення знань фактологічного матеріалу). Ці програми можуть бути використані для перевірки знань термінології;

— контрольна програма перевірки практичних навичок (відтворення мелодичного та ритмічного малюнків, визначення на слух, спів, побудова інтервалів та акордів, перевірка знання музичних понять). Вона замінює такі традиційні форми контролю, як письмова контрольна робота й усне опитування, може бути застосована в курсі теорії музики, сольфеджіо, гармонії, поліфонії;

— музичний диктант (програма адаптується до індивідуальних можливостей студента, даючи змогу самостійно визначати темп роботи, обирати частоту відтворення музичного матеріалу, призначеного для запису);

— вікторина (програма призначена для закріплення вивченого матеріалу та проведення перевірки знань стосовно музичних творів та з історії музики) [4].

Варто зазначити, що розроблені автором статті «Мультимедійний збірник диктантів з сольфеджіо» (на матеріалі українського фольклору та української професійної музики) та «Мультимедійна хрестоматія з гармонічного аналізу» (на базі репертуару з основного музичного інструмента (фортепіано) та постановки голосу) запропоновані до активного впровадження в практику викладання музично-теоретичних дисциплін у вищих навчальних закладах мистецького спрямування.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Резюмуючи все вищесказане, хотілося б відзначити, що необхідність використання нових інформаційних технологій в різних сферах діяльності людини зумовлена сьогоденним розвитком суспільства. В освітньому середовищі використання інформаційних технологій характеризується широким застосуванням засобів мультимедіа, які є найпрогресивнішим способом надання інформації. Це робить процес навчання більш результативним за рахунок підтримання високого рівня інтересу з боку студентів вищих навчальних закладів мистецького спрямування, інформаційної насиченості та новизни. Отже, застосування мультимедійних технологій на заняттях музично-теоретичного циклу сприятиме не лише зростанню інтересу до цих дисциплін, а й підвищенню загального рівня музично-теоретичної підготовки майбутнього вчителя музики.

ДЖЕРЕЛА

1. *Горбунова И.Б.* Музыкально-компьютерные технологии в подготовке педагога-музыканта / И.Б. Горбунова // Проблемы музыкальной науки. — 2014. — № 3 (16). — С. 5–10.

2. Мультимедіа технології [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://om.net.ua/15/15_3/15_33066_ponyatie-o-multimedia-tehnologiyah.html
3. *Пахоменко Т.В.* Деякі питання застосування мультимедіа-технологій в освітній та творчій практиці [Електронний ресурс] / Т.В. Пахоменко. — Режим доступу : http://ukrbukva.net/print:page,1,66300-Nekotorye-voprosy-primeneniya-mul-timedia-tehnologiiy-v-obrazovatel-noiy-i-tvorcheskoiy-praktike.html
4. *Полозов С.П.* Обучающие компьютерные технологии и музыкальное образование / С.П. Полозов. — Саратов : Изд-во Сарат. ун-та, 2002. — 208 с.
5. Применение ИКТ в преподавании музыкально-теоретических дисциплин в ДМШ и ДШМ [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://profesiniciative.ru/index.php/shm1/305-drigoza
6. *Рибніков О.* Педагогічні умови формування готовності майбутніх вчителів музики до використання цифрового електронного музичного інструментарію у професійній діяльності / О. Рибніков // Проблеми підготовки сучасного вчителя. — 2012. — № 6 (2). — С. 168–175.

REFERENCES

1. *Gorbunova I.B.* Muzykalno-kompiuternyie tehnologii v podgotovke pedagoga- muzykanta [Music and Computer Technologies in Music Teacher Training]. I.B. Gorbunova. // Problemy muzykalnoi nauki. — 2014. — №3 (16). — S. 5–10.
2. Multymedia tekhnolohii [Multimedia Technology]. [Elektronnyi resurs] — Rezhym dostupu do resursu: http://om.net.ua/15/15_3/15_33066_ponyatie-o-multimedia-tehnologiyah.html
3. *Pakhomenko T.V.* Deiaki pytannia zastosuvannia multymedia-tekhnolohii v osvitnii ta tvorchii praktytsi [Some Issues of Applying Multimedia Technologies in Educational and Artistic Practice]. T.V. Pakhomenko [Elektronnyi resurs] — Rezhym dostupu do resursu: http://ukrbukva.net/print:page,1,66300-Nekotorye-voprosy-primeneniya-mul-timedia-tehnologiiy-v-obrazovatel-noiy-i-tvorcheskoiy-praktike.html
4. *Polozov S.P.* Obuchaiushchie kompiuternyie tehnologii i muzykalnoie obrazovanie [Teaching Computer Technologies and Music Education]. S.P. Polozov. — Saratov : Izd-vo Sarat. un-ta, 2002. — 208 s.
5. Primenenie IKT v prepodavanii muzykalno-teoreticheskikh distsiplin v DMSh i DShM [The Use of ICT in Teaching Musical and Theoretical Disciplines in Music Schools], [Elektronnyi resurs]. — Rezhim dostupa : http://profesiniciative.ru/index.php/shm1/305-drigoza
6. *Ribnikov O.* Pedahohichni umovy formuvannia hotovnosti maibutnikh vchiteliv muzyky do vykorystannia tsyfrovoho elektronnoho muzychnoho instrumentariiu u profesiinii diialnosti [Pedagogical Conditions for Development of Future Music Teachers' Readiness to Use Digital Electronic Musical Instruments in Their Professional Activities]. O. Ribnikov // Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia. — 2012. — № 6 (2). — S. 168–175.